

Kliimapolitika põhialuste Energeetika ja tööstuse töörühma kohtumine

Aeg: 26.02.16, 10.00 – 12.30

Juhatas: Mart Raamat

Protokollis: Birgit Aru

Osalesid:

1. Janne Tamm, KEM
2. Juhan Telgmaa, Eesti Looduskaitse Selts
3. Laura Remmelgas
4. Andres Meesak, ETEK
5. Raul Potisepp, ETEK
6. Indrek Jakobson, EMK
7. Marek-Andres Kauts, Tuuletehnoloogia Liit
8. Mihkel Härm, WEC
9. Andre Zahharov, Alexela
10. Kärt Kasak, EKTL
11. Villu Pella, TEA
12. Aare Vabamägi, EMOL
13. Jaanus Arukaevu, Eesti Energia
14. Pille Arjakas, TEA
15. Hannu Lamp, KIK
16. Andre Tammik, EKUK
17. Stanislav Stõkov, EKUK
18. Jaanus Uiga, Civitta Eesti
19. Mati Makkar, LKS
20. Diana Revjako, VKG
21. Timo Tatar, MKM
22. Argo Rosin, TTÜ
23. Birgit Uiga, KEM

PÄEVAKORD:

1. Viimase 3 kuu tegevuste tutvustus
2. Edasine tegevus KPP dokumendi ja töörühma esitatud suunistega
3. Põlevkiviõli tootmise eriheitetegurid
4. BALMORELi tulemused
5. Muutused majandusmõjude hindamise tulemustes
6. Kuidas kajastada dokumendis võimalust, et naftahinnad jäävad pikaajaliselt madalale tasemele?
7. Muudatused suunis(t)es?

ARUTELU

1. Esmalt andis Mart Raamat ülevaate viimase kolme kuu tegevustest, kui peamisteks tegevussuundadeks olid põlevkivi õlitööstuse eriheiteteguri küsimuse lahendamine ja Balmorel mudeliga elektrituru modelleerimine. Esimese probleemi tõstatasid huvigrupid – nimelt kasutati KPP mõjuhindamise dokumendi varasemas versioonis õlitööstuse eriheiteid,

mis olid märgatavalt väiksemad kui ettevõtted olid viimastel aastatel ETSi aruandluses raporteerinud. Balmoreli modelleerimise vajalikkuses leppis töörühm kokku eelmisel kohtumisel (25.11.2015).

2. Birgit Aru tutvustas lühidalt dokumendi edasist menetlusprotsessi ning järgnevaid tegevusi; kevadel on plaanis dokumendi koondversioon valmis saada.
3. Stanislav Stõkov tutvustas põlevkiviõli tootmise eriheiteteguri probleemi tausta ja põhjuseid. Lisaks toodi välja tegevused, mida KEM koostöös EKUKiga on ellu viinud, et küsimus lahendada. Õlitööstuse juures arvestati: Petroter-tehnoloogia puhul kasutati Petroter I tehase kolme aasta keskmist väärtust, mida ettevõtte on raporteerinud ETSis, TSK-I viimase aasta tõendatud eriheide, Enefit140 puhul ETS aruannete keskmine eriheide. Kuna Enefit280 ei oma veel ajaloolist referentstaset, sest täistöörežiimil ei ole seade veel tööle läinud, siis küsiti KPP raames kasutatavat arvestuslikku projektijärgset eriheitetegurit Eesti Energiast. Samas selgus, et Enefit280 puhul arvestatud tehnoloogia CO₂-heite vähendamise efektiivsustegur on ülehinnatud ning tegelikult ei ole tehnoloogia võimeline sellises mahus oma CO₂-te vähendama. Kuna antud informatsioon muudab kogu riigi CO₂ emissioonide tasakaalu väga suures mahus, siis pakkus töörühma juht välja lahenduse, kus lähema aja jooksul selgitatakse koos õlitööstuse esindajate ja teadlastega välja reaalse põlevkivitööstuses kasutatavate tehnoloogiate CO₂-heidete vähenemise võimekus 2050. aasta perspektiivis. EE tõi välja, et nad esitasid ETSi raames kõige kõrgemad võimalikud eriheitetegurid (kehvem kuu), rõhutades, et erinevates protsessides on eriheitetegureid erinevalt defineeritud ning kõikumine võib olla 10% juures. Lauale toodi ka küsimus, et kas CO₂-heite vähendamine 80% võrra on riigile "nui neljaks" eesmärk või me KPPga testime kas oleme võimelised seda täitma? Kui ETS näitab et dekarboniseerimine on odavam teistes riikides, siis kas igal juhul peame 80% ellu viima? Arvati, et kui eesmärk on kindlasti saavutada 80% heite vähendamist, siis peavad riigil ka vajalikud hoovad olemas olema selle saavutamiseks. Birgit Aru tõi välja, et eesmärk on liikuda üle madala süsinikuga majandusele ja 80% heite vähendamine on selle indikaatoriks, milles oleme EL tasemel kokku lepitud. Ta oli nõus, et selle saavutamise suurimaks meetmeks on ETS, mis on kõige kulutõhusaim ja turupõhine lahendus, mille suunamiseks Eestil otseseid hoobasid ei ole. Samas argumenteeris ta, et Eesti panustab ETSi toimimise tagamisse ja tõhustamisse EL läbirääkimises osalemise kaudu.
4. Mart Raamat tutvustas Balmoreli modelleerimise tulemusi ning selgitas, et mudeli alusandmete modifitseerimisel arvestati huvigruppide tagasisidega, mis laekus nii ENMAKi protsessis kui ka KPP raames. Modelleeriti kaks stsenaariumit, mille peamine erinevus oli elektritootmisesse mineva uttegaasi hulgas – KPP puhul eeldati, et 30% vähem uttegaasi kasutatakse elektri tootmisel. See tuleneb sisendist, kus põlevkiviõli tootjad plaanivad uttegaasi kondenseerida põlevkivibensiiniks. Peamine modelleerimise tulemus oli see, et peale 2035. aastat ei leia kogu tekkiv uttegaas turutingimustes elektritootmises kasutamist. Seda mõlema stsenaariumi juures. Arutati seda, et kas uttegaasi kondenseerimisel on heide väiksem kui selle põletamisel, Tööstuse esindajad selgitasid, et see on õige lähenemine ning sellisel juhul on heide väiksem. Lisaks mainiti, et päikeseenergia potentsiaal 2050.aastal võiks olla suurem, kui praegu Balmoreli tulemused näitavad, seda juba puhtalt selle tõttu, et ehitatavad hooned peavad täitma liginullenergia nõudeid. Selle valguses toodi välja, et mõjude hindamine pole piirang või keeld, see kõik toimub turupõhiselt. Nii et kindlasti on võimalus päikeseplatadeid rohkem kasutada, igasugused taastuvenergia tasud ja toetused kaovad pikas perspektiivis ära ja turg hakkab töötama ilma subsidiumiteta. Tuli ettepanek, et peaksime suunistest formuleerima ka selle, et keelata tuleks põlevkivist elektri otsetootmine. Samas vastuargumendina rõhutati, et sel juhul läheks antud suunis

vastuollu suunisega, mis rõhutab turupõhisuse põhimõtet suuremahulise energeetika ja tööstuse reguleerimisel.

5. Jaanus Uiga tutvustas mõjuhindamisel kasutatud alusandmeid ning tõi välja, et Rahandusministeeriumi palvel uuendati ka pikaajalist majandusprognoosi, mis tulemusi tegelikult palju ei muutnud.
6. Edasi jätkus diskussioon selle üle, et kuidas kajastada dokumendis situatsiooni, kus naftahinnad on pikaajaliselt madalad ning sellega seoses uusi õlitootmise võimsusi ei teki. Tehti ettepanek, et dokumendi päises tuleks välja tuua, et Eesti CO2 heide on suuresti seotud maailma turuga. Lisaks pakuti välja, et võiks koostada lisastsenaariumi, kus üheks muutujaks on madal naftahind ning õlitootmisesse uusi investeeringuid ei tehta. Sel juhul põlevkivikasutus väheneks, ent stsenaariumis tuleb arvestada olemasolevate seadmete eluea pikkust. CO2 hind võiks sellises situatsioonis samaks jääda, kuna EL kliimapolitiika tendentsid siiski jätkuvad.
7. Viimase teemana käsitleti küsimust, kus Balmorelist tulenevalt ei pääse uttegaas täieliku konkurentsi tingimustes 2040 aasta vaates enam täies mahus turule. Kuidas sellist situatsiooni peaks kajastama suunistes? Õlitööstuse esindajad arvasid, et liiga detailne on suunises öelda, et peale 2030 aastat tuleb uttegaasile leida teistsugune kasutusotstarve. Arutelu jätkus selle ümber, et kas siin peaks samuti lähtuma turupõhisusest või peaks mingid kindlamad suunised andma. Töögrupi juht tõi välja, et kuna uttegaas ei ole päris vaba turu tingimustest kütusena elektri tootmisel kasutatav, siis peaks suunises ka selle kasutamist suunama. Arvati, et suunis võiks öelda, et uttegaasi kasutamine on parem kui lihtsalt õhku laskmine ja sealt edasi, et keespikas perspektiivis kasutatakse uttegaasi vedel- ja gaaskütuse tootmiseks. Ettepanekuks tehti muuta sõnastust, mis rõhutaks, et uttegaasi kasutamise eesmärgiks pikas perspektiivis peaks olema liikumine uttegaasist gaasi ja vedelkütuste tootmise juurde.